

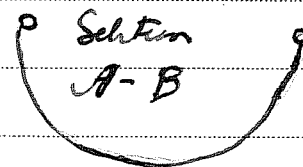
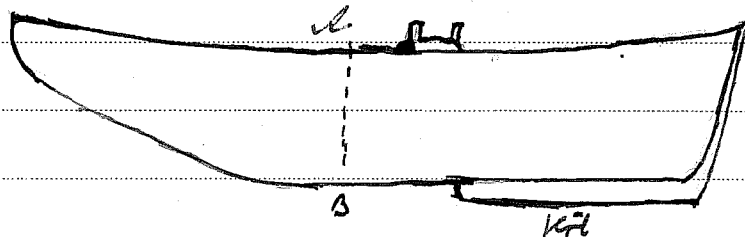
Landskap: Skåne Upptecknat av: R. Sundberg
 Härad: Bara Adress: Lund
 Socken: Lomma Berättat av: Asker Larsson
 Uppteckningsår: 1934 Född år 18 i Lomma

Uppteckningen rör fästa

5132

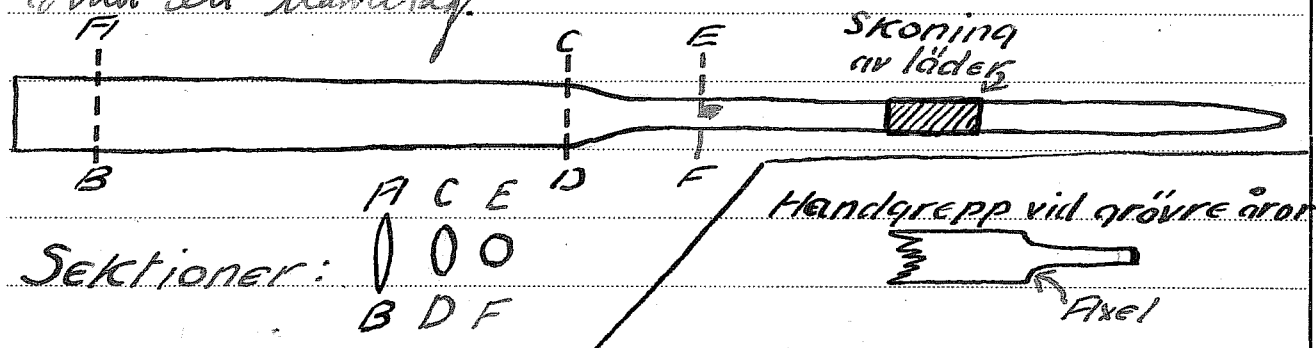
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

För fiskes bedrivande har man båtar, som äro av olika typer.
Såsom man har en grön en skilnad mellan småbåtar, som
vanligen förmedlas med äro om stora fiskerbåtar. Några
stora fiskare har en liten och en stor båt men icke händelse
att två fiskare slår sig samman om en stor pillabåt som vanligt
typen är en bland båtar.

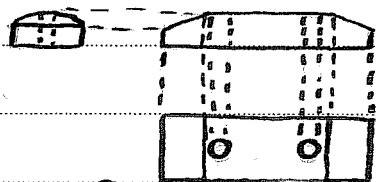
Den är klunk byggd och spetsig i främre och bred i aktern.
Båten har vanligen fem-åtta bord, som icke är
små. Och ifrån händelse breda. Dess storlek varierar
mellan tre-fem meter. På undersidan märker
sig för mittskepps och fem till akterspeglar
och köl. Den saknar helt rodd. Släms ut

har den mitt i åttuspegelens reling eller "ising"
ett "vrickhål". Man lägger en åran i detta för att
"vricka" båten fram. Man slutar på årtblad, som är
den tunna, utbredda delen och skaffel, som antingen
har fint avsmalnat vid smäckare årt eller som vid
grovre avsmalnat vid den s.k. axeln. I skaffels ända
fäster ett handtag.

Åran ligger under padden i årtullarna och är oftast
skodd med läder på den del, som är närmast ut-
satt för verkning under årens rindning i årtullen.
Skorningen kan också bestå av lätt liggande varv

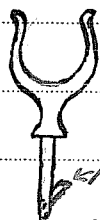
är smärre lina. Ståttarna är tillbehör av båt
hå, vanligen ett och brukas för lätt guld insmörjas med
talg, vilket också görs med ådningarna.

Årtull

Tullpinne

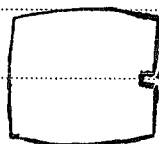
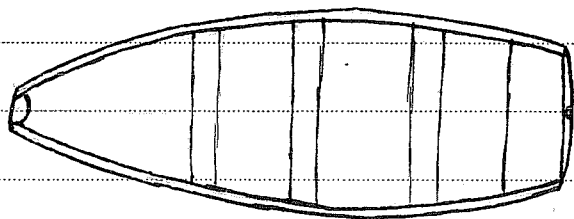

Regel

Roddklyka

Tullpinnarna är tråd för varje årtull, oftast till-
behör av lyft. Någon gång användes ockklykor
är gjuljärn av allmän gånge typ. Senare är ockklykor
både årtull och stullpinne och är fastsatt
medelst en tapp, som går genom ett hål i stängeln.
I tappens nedre del ligger en utfällbar regel,
vilken, när den är utfälld, hindrar ockklykan att
fästa sig till båt. Senare roddklyka förekommer

gärn frilämnas (sällan, kanske på en halv påst. I skan
finnes en rätt bred, c:a 3 dm, aktertoft och tre till fem
andra tofter av mindre bredd (1.5-2.0 cm), av vilka
en hallo mitteltoff och en med ett rund hål, varimaten partier, kallas byttke.

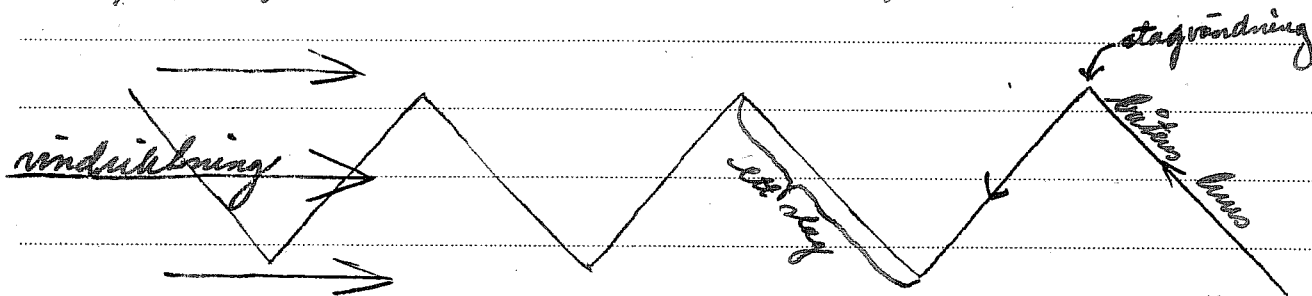
Bottenstilja

Fingergrepp
för stiljans
uppliftande

Undre aktertoften, som kan lyftas upp, är ett förvarings-
rum för fiskredskap o.s.v. I förstären finnes en kors
fästgjord med en kedja. Någon gång kan man se på
ett, särskilt om den är sluten, men då kan man
endast läsa undan akterlig vind. Rysning o-
möjliggöres genom skrovet bottenform och arskarna-
den är en verklig köb. Man måste då ha en toft
med hål i för maten. Man kan endast ett vanligt

Syphantigb segel, utspänd medelst en sprisling. Detta
består endast av en bit och ser således, som efter bilden
finnas på segel. Det finns dock ett annat sätt typ
av dräktar, som fridomna kan sätta mer på längd och ut, fridom.

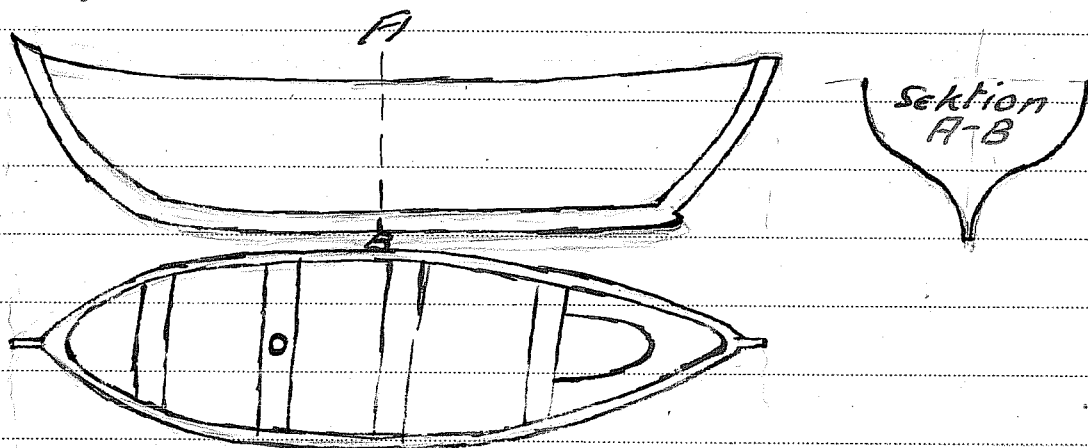
De användas här både för och akkustatörspettriga.
Den är något större än elen. Den skiljorad från denna
har den smärtest över kypa. Detta är segling
med färdriktning mot vinden. Så en segelbåt ej
den tigger hell opp emot vinden, så tar man
fäst ett "slag" så nära upp mot vinden, som segla-
torn för mågan. hos båten det medger.

Vid "slaget" skal gåd man över "stag", så att man får

vinden in från andra bogen. Samt därpå gör man ett nytt slag. Och så vidare i fortsättningen, så att den seglade sträcken blir tick-tack-formig. När båten ligger så nära upp emot vinden som möjligt säger man segla bidevind.

Den sträcka är fristad med köl och "kölvir". Den är odäckad i likhet med skan. Den har en mast, som kan tas av. Den är förh. så att i den förliga stak, där masten kan sin plats, har ett runt hål, som några paror till masten, såkl genom stakten.

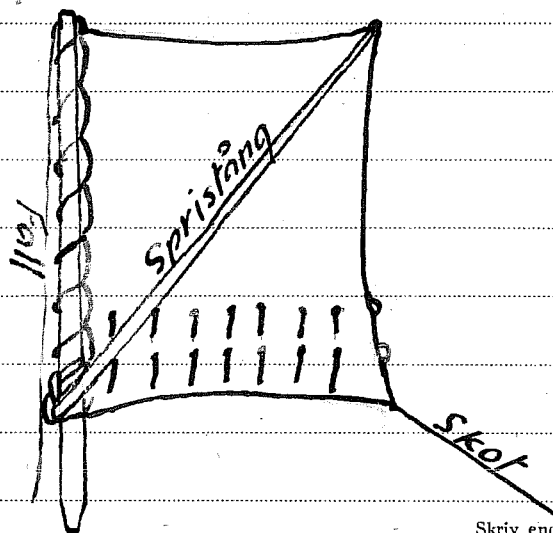
Skriv endast på denna sida!

5132

7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lodrat under detta här befinner sig ett ankar, i
del spranad, som basar med toffan. Varje toffa
befinner sig öfver ett spran. Toftans klunga ändas
qvarn om spranets öfriga ändar. På masten har
man del vanliga spriseglet. Detta jämte masten
benämnes "snacka". Seglet är helt karlat med lik.
Två ser finas på detta. Ett ser bestå av smala
snöda dragar genom seglet med lika långa ändar
hängande på varje sida av detta (ungefär 2 dm)

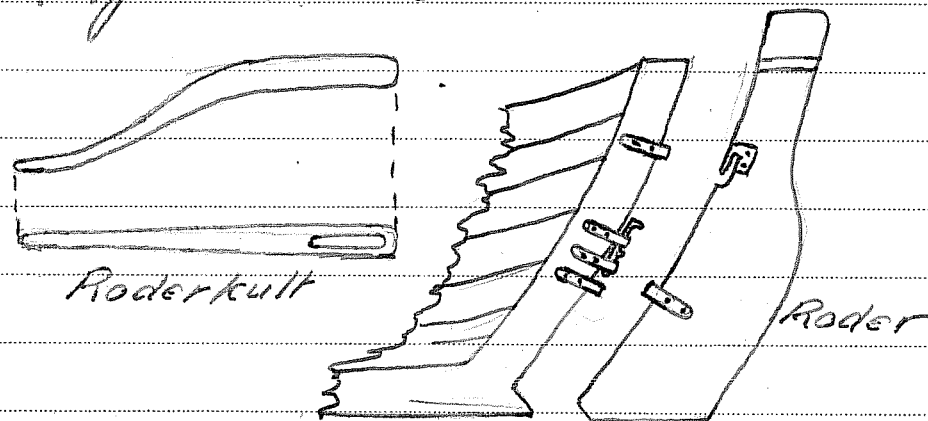
Skriv endast på denna sida!

De hålles på sin plats ar en sambands- eller överhanda-
knop på varje sida om det kända hål i seglet, där
bandet löper igenom. Hålet spigas an rytt i kanten för
att hålla. Dessutom bör det också ar en i det stände
aktre hål och i höjd med raden ar snören i en-
fattad "kaus" eller färmning. När revet skall tagas in,
slås knopar såhunda, att de båda ändarna på varje
snöre knopas ihop under den uppleyfte segelkanten,
så att seglets yta frimminnesas nedåt, varpå man
spisar ned seglet i motsvarande mät. Seglets
lås och spisar med fulltyg och faller, som ar
ett rep använt på seglet på det ställe, där
det förliga stände och det öre liggande löpa
ihop. Från denna punkt går faller på en i
marktoppen infädd blottstilla och förlöper
sedan ulersta mästens förliga sida och fullgöres
sedan vid en under toftan nedslutande pinn.

Det första selet ligger ungefär 3 dm. över det
andra liket. Andra selet ligger ungefär 3 dm. över
första. Vid hård storm kan det hända, att, om
man lånsar undan vinden, det ej är fullt fyllt
allt in båda selevan utan man får ta ned spindstängerna
och sätta ihop seglet vid masten. Lättas kallas att
segla på "shoppen". Vid intågning av riv, så båda
man skotet, som utgår från det diagonala mot
satta tvärsel i förhållande till fallet genom mot-
strömmande kaus.

På den plats, där det övriga och återliga liket
står samman, går liket ut en lik-ögla, vari spri-
stängerna smälände inskytes. Spindstängerna andas
ändå är insuckade i en bubbl av en kung
masten slagen hopsläddad uppöglan. Senare kan
skytas upp eller neråt på masten, varvid seglet
genom spindstängerna sträcker mer eller mindre.

Om man önskar i motvind brösa upp båtens
fart, sätta man seglen i "bräck" d. v. s. så att
 vinden skruvar att duva båten i återlig rikt-
ning. Sådan förskruvning endast vid landning
och brösläggning. Härmed förslås endast den hand-
ling då två båtar angöra varandra. Med landning
förslås angörande av bygga eller land över huvud.
På snävan finnes roder och roderhult, vilken trädes
över roderets övre ända, vilken omfattas av kullen,
som har ett här för anpassat hål i sin återligare
och förhålls ända.

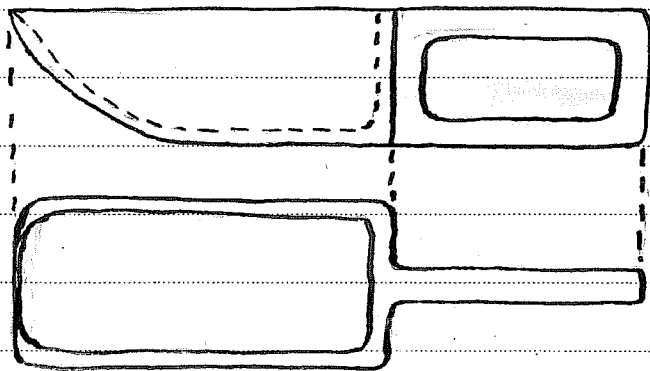

Skriv endast på denna sida!

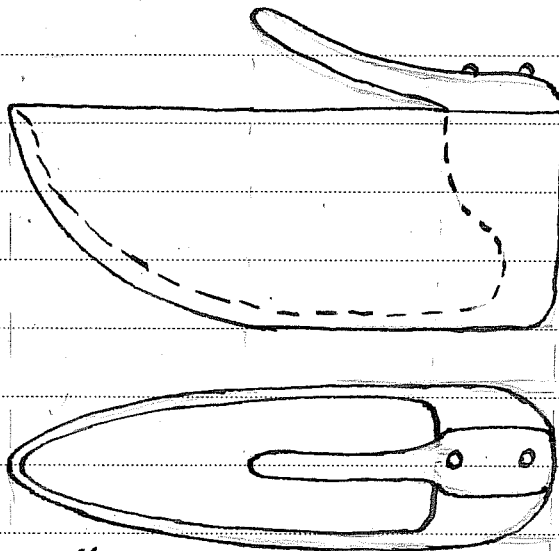
Roddetts andra sida avsmalnar till ett hand-
grypp. Roddet färgöres vid akterstäv med en
trå behar, av vilka den undre är en lyftkabel
med motvarande öglor; den övre liden sitter på
rodde och den undre sitter vid akterstäv under
vattenytan. Höjdhöjden mellan anbringningspunk-
terna är c: o en halv meter eller drygt detta
mått.

På en och såväl som på den snäcka ligger i botten,
"kinn-fäljor" eller lottenfäljor. Våge sidan stäcker
botten mellan frenone närgående grund, som
brydläggningen är lagd på. Bottenfäljorna
kunna lyftas för att man skall komma
åt att ösa baten, vilket sker med pump
utan med öskar av trä, vanligen byrå som
är lättast att gripa ut men ändå är
omöjligt med roten i motståndet.

ask, som ej så lämplig. Dessa ^{tälpar} är gjorda av trä
 och i allmänhet nästan fyrkantiga till
 formen, beroende på avståndet mellan spranter
 och vita på bottenborden med sina ändar,
 vilka är snedare rändade för att de största
 möjliga anläggningssyfta mot borden.

Öskar för ekan, som
 har flatare botten.

Öskar för kölade
 båtar.

Småskutan är varlastade med i allmänhet ett par stora gjutjärnsstycken, placerade ett fr. och ett akter om midbord. De är klunkbyggda av fur, seding, stän och köl dock oftast av det mesta mörländska kvassegrä, eller vilket. De täta ruser vara de, som är byggda i Kogel, vilket flutet är. Det finns i allmänhet två par anfallar och två par äro på varje snäcka. Den är mycket lättrodd på grund av sin ringa bredd i vattnet i förhållande till dess motorvande längd, ärensom på grund av dess småska byggnad och till följd hänses ringa vikt och ringa djupgående.

Beträffande chan, så användes den ofta som livbåt, uppdragen på däck eller bogserad av gafflarna, 20 tons huldade båtar med stor lastförmåga, oftast används som fraktfartyg i kustfart.

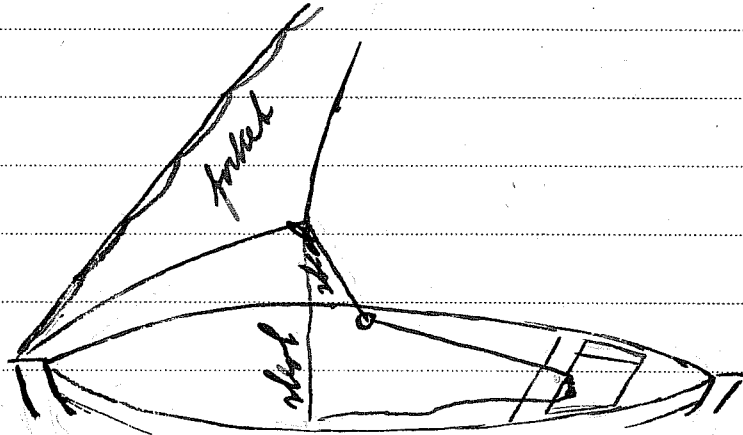
Vad beträffar reflexen vid fästande vid masten,
så förmedlas detta ar ett rep, som gån upp-
rydde var runt masten och genom seglets
mestlik.

Man har dessutom en slags båt, som kallas stö- eller vad-
båt. Den har ungefär samma längd som smärkan, likadant
är den något större än denna. Den är vidare
kraftigare byggd, vassare dess bredd i förhållande
till längden än mycket större än hos denna.
Den är helt ocklad. Den är opåsig i både för-
och akterstör. Den skiljer sig från smärkan däri,
att masten ej kan lyftas upp ty denna är
stygad med ett ett lag eller två från förstärken
övre änden, där en järnkång finnes anbrakt, till

masttoppen. Förvisst är den fastslut på samma
 sätt som på den snälla. Den kallas även "robåt,"
 emedan den är den största bit man gärna
 rör utan att segel samtidigt är fullsatta.
 Den för oftadigare ett segel som snäckans ej har,
 det s.k. förkel, ett trekantigt bordssegel som
 löper på stägel mellan för- och masttopp.
 Förkel fullsätts i allmänhet vid besparing
 men är av mindre nytta vid undervindsseg-
 ling, då stor- eller spriseglet ofta tar undan från
 förkel och det sålunda endast hänger och slår.
 Vid undervindssegling, då man vill använda
 förkel, bör detta blädd för stakas d. v. s. del
 klängas medelst en ära, båtstake eller annan
 stak, stödd mot dess fria ära att stå ut
 af motsatta sidan mot storseglets.
 Undervind kallas ofta för god vind eller

eller "gr-vien". Det kan dubbel skil eller "skuden"
 som det ofta kallas. Med skil menas den lina
 med vass ljust, men handtuas och faste segel.
 De förklarade båda parter på den ena från
 seglets fria tvän genom en kaus för innanför
 och under skylbordsreling bort till andra toffen,
 akter från räknat. Den andra parter gåd på mot
 brande från seglet genom bords kaus från till
 samma toff. Denna ena eller andra fastgöres vid
 en knipe under denna toff, och efter den
 tid, då vilket seglet skall ligga ut. De
 båda parterna ändan är också samman-
 knopade, så manövrering lättare under-
 lättas. Först löper på segel, följande
 på samma sätt som stor seglet vid master.
 Det har sitt särskilda fall, som ej liksom
 stor seglet löper i en i mast toppen infäst.

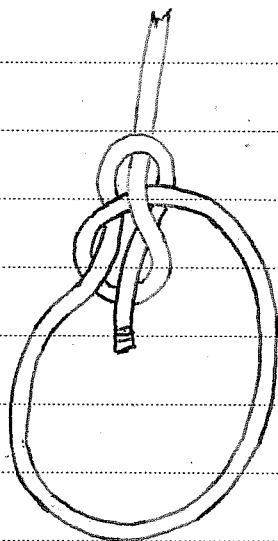
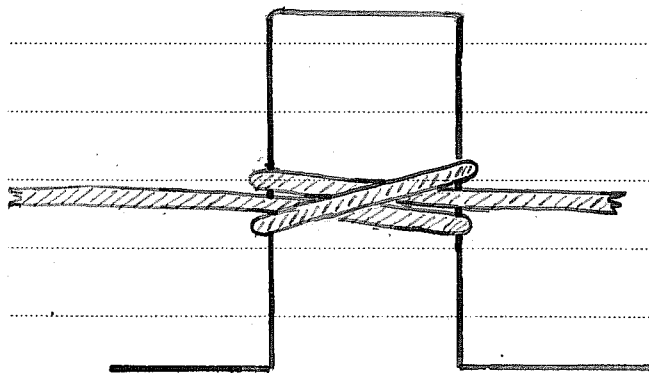
Storra utan trästam har ett särskilt block,
vanligen av galvaniserat järn. Således finnes
under maststämman två linor för fallens fast-
göring. I förhållande till detta ser man däremot att den
större linan har. För samtliga gäller, att den

hos, som utlöper från båten för, kallas "fång-
linan". Detta är holjen där, att man vid
anföring ofta från båten kastar kroken, som

då fångas ar folk i land eller på angjord
 byggn eller båt. När båten ligger i land, brukar
 den alltid förbjudas på det sätt, att fang-
 sinan fast göres i en "vrake", vilket är en i
 botten dräkt, nedkyad på, som sträcker sig
 en eller ett par meter över vattnet, stående
 på lagom avstånd från byggn. Från båtens
 akter, utgår en smärre trors, som fastgöres
 vid "pallare" i byggn. På detta sätt för-
 hindas att båten vid öförgång ligger och
 kuggar i byggn, då den även vid sträcker
 fångdina ej helt när byggn. De vil
 vid denna fastgöring är att krossarna på
 arparas, att de ej komma att hängas ned
 i vattnet, då de lätt taga rota. Ej heller
 får krossarna vara för långt spända, ty om
 vattenståndet skulle sjunka avsevärt, kunde de

bräda eller "svader" nedtryckas, efteråt som på i en
fall tätens tyngd delvis kom mer att hänga i
trassarna. Knoppar användas vid förtyngning av
nästan utslutande dubbla halvslog, någon gång
orken enkelt "påstek", som har den fördelen att
lätt kan tas loss, eftersom vid denna knut
bildas en ögla, som ej "sapper".

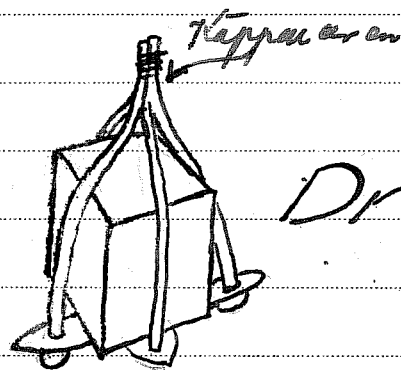

Dubbelt halvslog. Enkelt påstek.
Den knop kallas även "stek" eller "stajg" (Botnol.)
Den knop bryts "sapper" när den glider.

Materialiet till tågvirke på båtarne är oftast
 av hampa eller manilla, någon gång av bomull.
 Även villos frickhammar i någon utskärning. Stora
 spilefartyg bruka fortogas vid i havnen sitt
 liggande "vrakar" och därifrån tar man sig land
 med en liten båt. Vrakar är det samma som
 "dul d'alber", frivilligt dykdalber. Någon uttala
 det "diktaler". Namnet vrakar är frickhammar de
 småbräde dykdalberna, medlen med "dykdalber"
 i träpne märkligt friska tre eller flera invid
 varandra i botten nedlagne stora pälar, vilkas
 öre omkring båt med vass vattenytan befinnlige
 ändas hålles ilopp av ett eller flera starka
 färbänd. Dessa är oftast ingripenade med
 tjärn. Vrakarna är däremot ingripenade
 men man låter på dem oftast tacken sitt
 brän, vilket i hög grad skyddas med sot.

Stället för dem användes någon gång
"moringar". Dessa äro alltid slutna, låga
och breda cylindelformiga gämfat, som medelst
kätting och ankare äro fastgjorda vid bottnen.
Själva moringen flyta i vattenytan och fästas
med reor för fästningarna.

Vid de tre främre genomgående bätkarna sker
förankring, när man fästas på stället genom en
lina fäst till en vid de som äro fästgjorda
drägg. För utgången är en sten i lämplig storlek.

Drägg.

Sten användes ankare, som i sin enklaste form
 består av två korslagda stam med opetade
 ändar och en oter i själva krysset. Stenen
 hålles på sin plats av fyra kläppar, vars ändar
 äro fastgjorda vid var sin kryssets och uppstäl-
 lade alla fyra samman förde och höjde ägna
 medelst en leia eller dylikt. Stenens hemsidda
 ankare har följande. Som barlast användes
 helst järnstyg, men man kan komma över
 trästyg eller stammar eller stammar på stenbaggarna
 eller dylikt och stams under bottenkläpparna
 hela båtens längd, fyllande hela ut-
 rummet. Det finnes på en sådan båt
 ett par åror, sällan mer. Åren ligga under
 selningen, en åra vid varje selning, med bladen
 vända åt båda. Tager styggelse kan vara
 störe för en fiske än att de avbladen

ligger vända fröören. De användas endast då
man råkat ut för stillhet eller "bligge" = blit-
stilla, då båten är tungrodd.

Roddet ser likadant ut som på Snäcken, fast är
små. "Ror" båtar och snäckor är de båtar, som mest
användas vid vedfiske.

Renk flattronnade båtar friskomma knäppor, eftersom
vattnet vid stranden sällan är långt från uten
del sträckt är bådajugt ända in. Sker är
den mest grundgående båtar.

När man använder snäckan till rodd, så
brukar roddet artas.

Beträffande materialen till storbåtar, så är
det ibland uttillhop av ett och mestadels
av fur. Ofta har man faste "ror-båtar",
som ha bredliggningen ända till en bit
ovan vattenytan av ett. Det möblar

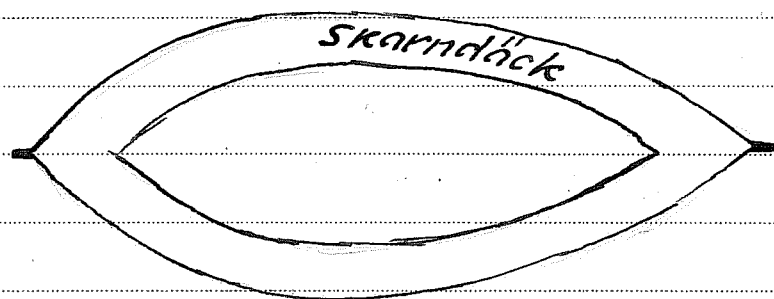
bättre röta än funn och detsamma slita fura borden
mycket mera vid färd genom is. I så snöblad
skad mycket bra den isbrytning, som uppkommer
då båten ligger infusen i is. Detta är anledning
till bottenbordens förfärdigande av ell.

Klubbing kan endast företagas genom tunn eller
lunar sprid is. Det tillgås så, att en eller flera
man stå på isarna, medan en man i främ med
den förordade låga isklubban, som har en stadig
björklampa, som lyser, knäcker isen i snöbåtar.
Måhända öppnar en passage för båten. In-
fusen båtar banka på så rätt löshackas från
den fasta isen genom upptagande av en passage,
som blika fast is från båtens bord. Detta sker
naturligtvis för att förklara isbrytning,
som kan knäcka även borden på den star-
kast byggde båt.

Smellatid ligger över vintern de flesta båtar, i
synnerhet de mindre uppdragna på land.

Lärde och som snäcka ros med handaion, vilket betyder
att varje par äro skötas av en man, medan
större båtar än dessa ros med en man vid
varje ära.

Största typ är den vanliga korterbåten. Den är
av samma skrovtyp som robbåten, men den har
större dimensioner. Någon gång är den hel-
däckad, ofta halvdäckad, ställan helt odäckad
men ofta skandäckad. Med skandäck fördes
ett däck, som löper på rullingsisensida
rund båten ständigt av samma bredd, på
denna båttyp omkring fyra dm.

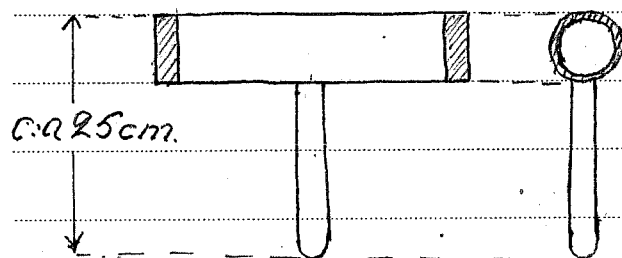
En skarndäckad båt är däckad fram och med master
från, varvid den övriga delen oftast är fräckad
med ett skarndäck.

Jonbåts full träcken är "båten", som har
lyftat från och har master, ha dessa båtar,
där de är motordrivna, en i förhållande
till båten högre och spetsad mast. I spetsen
är denna prydd med en s.k. flöjelknapp
varemed som är svarvad och ofta förkyld
eller målad träknapp. I båten master är

Skad med linolja i likhet med vad som är
fallet med masterna i de föregående vit-
typerna. På den östra foden har man i stället
för linolja använt jallformissa som i mot-
sats till andra fennissor ej vitnar i vatten.

Skor och snävar är oftast vit- eller kulör-
malade ovan vattengången samt ibland
nå till bottenfärgerna. På båtens insida
under bottenfärgen, på själva bottenfärgernas
undersidor och på båtens utsida under
vattengången är båten mestadels färad. Inom
man målar eller färar den, brukar man
driva den. Man kan driva, vilket är det
samma som repad hempa, som med Fell-
hyll av luggjärn och klubba slå in
i sprickorna. En drevklubba är en klubba

är trä med rätt längd och snäll huvud, vilket
i sina ändar är försedd med sprickningar
av järn.

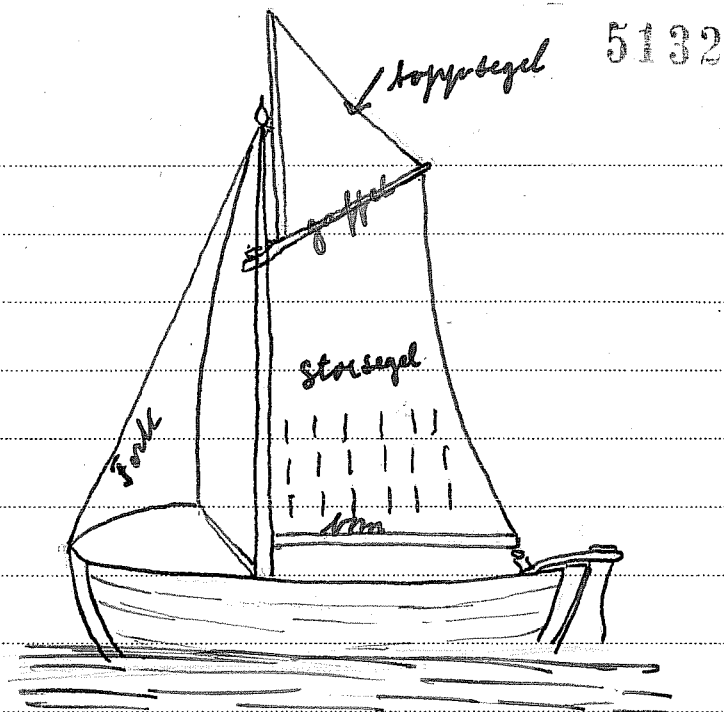

Drivklubba.

Sprickor kan dels uppkomma i ögonområdet vid
betr. järn och detta särskilt, då träet utsatts för
direkt solljus, mitt i ett bord men också i
östra änden, varmed avses sammanfognings-
stället mellan två närliggande bord. Sedan
de drivna ställena och botten i övrigt
omständigt fullt gjärats eller färg behandlats,
är träet vattentätt i del närmaste.

På vintern drägas båtsarna upp på land
riktigt blott för att undgå rostskivningen
utan orsak för att avlägsna den beläggning,
som under året hopats under båtens botten
och vilken göras eller med tangrodd eller
tangseglad. Särskilt svår beläggning bildar
den vanliga blåmusslan, vilken kan sitta i hela
stora, grova band under båten.

Största båt för tre segel, nämligen stor-topp
segel och fok. Av dessa tre är endast ett
nämligen foket likadant som på föregående
båttypen. Storseglet är ett fyrkantigt tred-
segel, bekvämt nedtill av strobomman eller
bommen, upptill av gaffeln, främre av
masten och akterut av lihel.

30.

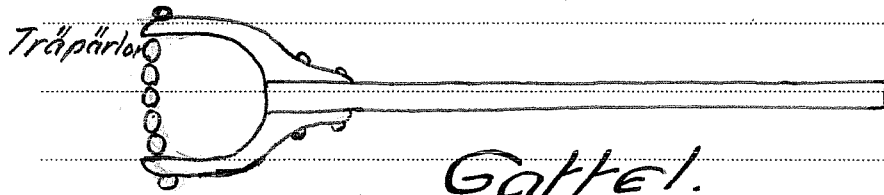
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Baffeln bildar en spetsig vinkel mot masten. I denna sitter det trekantiga toppseglet men näst ett avsevärt stycke över masten. Den sida, som ligger intill masten och skjuter över denna, hålles utspänd av en stång. Storseglet löper i båringar, som omsluter masten. Riven är färdig. Baffeln har sitt

Skriv endast på denna sida!

5132

namn är följande, då den i änden, som vetter åt
mester till, är kluren i treune klur som m-
stula mester. Ett up förtas klur i änden

Gaffel.

och på detta up är ofta stora träpärle
uppsträdda. Dessas uppgift är givetvis
att minska fuktningen med mester.

31.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV